

1743, 9
DISSERTATIO INAVGVRALIS JVRIDICA, 21

DE

CON- ET DISCONVE-
NIENTIA JVRIS ROMANI ET
STATVTARIJ ERFFVRTENSIS
IN MATERIA SVCCESIONIS
CONJVGVM AB IN-
TESTATO, 50

QVAM
SVB AVSPICIIIS DIVINIS

AC
AVTHORITATE ET CONSENSV
ILLVSTRIS JCTORVM ORDINIS

IN ALMA ET PERANTIQVA HIERANA,
SVB PRÆSIDIO

RECTORIS VNIVERSITATIS MAGNIFICI,
PRÆNOBILIS ET CONSVLTISSIMI VIRI,

DN. CONR. WILH. STRECKER,

JCTI, EMINENTISSIMI AC CELSISSIMI PRINCIPIS ELECT. MOGVNT. CONSIL.
REGIMINIS, JVRID. FACVLT. ET JVD. ELECT. PROVINC. ASSESS. SENIOR. COD.
PROF. PVBL. ORD. CIVIT. STND. ET CONSVLIS PRIMARIJ, NEC NON PRÆ-
LAVDATE FACVLT. JVRID. H. T. DECANI,

PRO GRADV DOCTORALI

EIDEMQVE ANNEXIS PRIVILEGIIS ET HONORIBVS
RITE CAPESSENDIS,

PVBLICO ET MODESTO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVTOR ET RESPONDENS

CASPARVS HENRICVS RVDOLPHI,

ERFFVRTHENSIS.

IN AUDITORIO JURIDICO COLLEGII MAJORIS,
D. XX. JVLII MDCCXLIII. HOR. CONSVET.

ERFORDIÆ, Stanno HERINGIANO, Acad. Typogr.

DISSELTATIO IN AVORIALI IURIDICA

DE

20

CON- ET DISCONVE
NIENTIA IURIS ROMANI ET
STATUTARII ERFFURTENSIS
IN MATERIA SUCCESSIONIS
CONIVGVAM AB IN-
TESTATO

SVE AVSPLICIS DIVINIS

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

REGTORII VNIVERSITATIS MAGNIFICI

DN. COM. WILH. STRUCKER

PRO GRADV DOCTORALII

EIDEMQVE ANXIS PEFICIENTIS ET HONORIS

CASPARVS HENRICVS RVDOLPHI

IN ABBITRIO IURIDICO COLLEGIJ MAIORIS

ERFFORDIAE, SEXIMO HERTINGIANO, AED. 1762.

Q. D. B. V.

TRACTATUS GENERALIS

IN QVO AGITVR

DE INSTITVTI RATIONE
TITVLVSQVE DISSERTATIONIS
ALIQVO MODO EXPLI-
CATVR.

§. I.

Ariis litibus ansam præbere quæstionem
dominii rerum satis superque notum est,
propterea eo solliciti esse debemus ut ali-
quo modo obex eis ponatur, quod com-
mode fieri potest, si modi acquirendi re-
cte investigentur; Hos vero vel naturales
vel civiles esse, iterumque dispesci in singulares & uni-
uersales ex iure constat §. 11. *Inst. de rer. divis. §. ult. Inst.*
per quas person. cuique acquir. Inter quos & quidem
civiles

A 2

civiles universales refertur etiam hæreditatis delatæ acquisitio seu hæreditas §. *ult. Inst. per quas person. cuique acquir.* circa quam dispiciendum quomodo deferatur, & invenimus duplicem modum in jure esse fundatum scil. 1) testamentum, 2) Legem, deficiente testamento, aut ab intestato, vid. §. *jam cit. Inst.* quibus accedit 3) pactum, qualis modus jure Romano quidem non plane incognitus, regulariter tamen prohibitus per L. 19. & L. *fin Cod. de pact.* moribus vero & usu in Germania invaluit, vid. STRUV. *Jurisprud. Rom. Germ. Forens. Lib. II. Tit. XXXIV. §. 1.* BOEHMER. *ad ff. Lib. II. Tit. XXIX. Tit. 1. §. 25.* Prima vocatur testamentaria, secunda legitima s. ab intestato L. 3. §. 2. *pro soc. L. 70. L. 77. pr. de A. V. O. H.* quæ deficiente testamentaria immediate à lege defertur L. 39. 70. *de A. V. O. H.* quando testamentum est nullum aut non validum L. 6. ff. L. 34. *Cod. de inoffic. testam. princ. §. de hered. quæ ab intest.* vid. etiam LAVTERB. *Comp. Digest. ad Lib. XXXVIII. Tit. 15.* tertia pactitia vid. STRUV. & BOEHMER. *loc. cit.* In successione ab intestato certus ordo præscriptus est in *Novell. 118.* secundum quem hæreditas ab intestato defertur & ostenditur quænam persona sit præferenda alteri, primario autem vocantur ad successionem liberi, parentes, & collaterales deinde etiam certo modo conjuges & sic porro cæteri; Quod attinet priores eorum jus succedendi nullis fere dubiis subjacet, posteriorum scil. conjugum vero multis difficultatibus concomitatum esse videtur, præcipue si nostrum jus statutarium Erfurthense & litis in his foris desuper exortas intueri velimus. Instituti autem

autem nostri jam non est de singulis modis acquirendi agere ideo naturales. omittimus & ex civilibus tantum acquisitionem hæreditatis delatæ aut hæreditatem consideramus. Non vero tam generaliter tractationem nostram instituimus, ut simul in omnes modos hæreditatis deferendæ inquirere velimus, sed eligimus potius successionem conjugum ab intestato solum; Cum autem successionem aliter jus Romanum & rursus aliter nostrum jus statutarium determinet, in præsentem mihi proposui differentias juris Romani & Statutarii in materia successionis conjugum ab intestato enumerare & referre. Equidem me non latet, dissertationem inauguralem jamjam sub præsidio MEIERI de hac materia Ao. 1702. fuisse habitam propterea deliberavi & hæsitavi à meo proposito desisterem nec ne, cum vero contenta ejus inspicerem, ex iis certior factus quod materia hæc ante promulgata nova statuta sit tractata, & propterea horum statutorum nulla mentio fieri potuerit, sed tantummodo statuta antiqua pro fundamento posita fuerint, ideo dicta dissertatio propositum meum mutare non potuit, sed potius occasionem dedit, ut in hoc pergere destinaverim.

§. II.

Antequam vero nos ad specialia accingamus pro more solito in ætimologiam tituli paucis inquirere necesse erit. Et sic primo occurrit nobis vox con- & disconvenientiæ, quæ descendit à verbo convenire & ejus opposito per voculam: dis. Quid vero per con- & disconvenientiam indigitare velimus quilibet primo

A 3

intuitu

intuitu intelligit, nimirum nihil aliud, quam id in quo differentia alicujus rei posita sit.

§. III.

Quod attinet vocabulum juris tam ejus origo quam varii significatus notissimi sunt; In præsentis per id cum adjecto voce: Romani complexum legum scriptarum, prout in corpore juris continentur, denotare volumus & quidem illas quæ Imperatores Romanos præcipue Justinianum authorem agnoscunt, & sic in sensu generali intelligimus, ut sub hoc nomine non solum jus civile in specie sic dictum sed etiam jus prætorium comprehensum sit.

§. IV.

Porro vox: statutarium descendit à verbo statuo & nihil aliud involvit, quam legem à superiore civitati alicui præscriptam; Quia vero statuta à quolibet superiore suis civitatibus condi possunt, & vocabulum statuti simpliciter positum non indiget cuinam civitati præscripta sit lex s. statutum, differentia loco adjectum est: Erfurthensis, ex quo elucet, statutarium Erfurthense esse legem ab Eminentissimo Electore Moguntino civitati territorioque ei annexo latam.

§. V.

Successionem triplicem dari supra monitum est, inter quam eminet legitima s. quæ defertur ab intestato. Origo vocabuli successionis ab intestato cuilibet cognita est & denotat modum quo hæreditas defertur in casu, quando plane nullum testamentum extat aut extat quidem sed nullum, ruptum, irritum & destitu-

destitutum est *princ. Inst. de hered. ab intest. L. II. §. 1. L. 39. L. 70. pr. L. 77. de acqu. vel omitt. hered. L. 89. de Reg. Jur. LAVTERBACH. ad ff. Lib. XXXVIII. Tit. 15. STRUV. Jurispr. Rom. Germ. forens. Tit. XXI. L. II. §. 1. HOPP. exam. inst. L. III. Tit. 1. §. 1. MYL. nucl. Inst. Lib. III. Tit. I.*

§. VI.

Nostri instituti ratio non permittit altius in etymologiam & origines vocabulorum inquirere, sed hoc merito aliis tractandum relinquimus, ne tamen titulum dissertationis nostræ sicco pede transire videamur hæc pauca adjicere volumus ut L. B. ex iis aliquo modo perspicere possit, quonam intentio nostra tendat, & an rubrum cum nigro concordet, qualiaque contenta de labore nostro sibi promittere possit. Quia vero temporis penuria fortasse non permittit hanc materiam pro dignitate examinare & uberiolem tractationem requirere L. B. rogamus, hocce specimine interim contentum esse, idque benevole accipere, & ea pro sua modestia non poscere quæ solidiori tractationi reservavimus.

TRACTATUS SPECIALIS
IN QVO
DIFFERENTIÆ SUCCESSIO-
NIS CONJUGVM AB INTESTATO
EXAMINANTVR.

§. I.

IN successione ab intestato considerandus venit ordo succedentium; sic 1) ad successione[m] vocantur

tur descendentes *L. 7. §. 1. unde Lib. L. 7. de bon. damnator.* sub quibus comprehenduntur liberi naturales, legitimi, naturales, & legitimi simul quorum tamen alter pro altero prærogativa quadam gaudet tam in prælatione ipsa, quam quota hæreditatis. Hos excipiunt ascendentes, qui certo modo soli succedunt, interdum etiam cum collateralibus concurrunt & iterum includunt naturales, legitimos, naturales & legitimos simul. Tertium locum obtinent collaterales, ubi distinguendum inter germanos, consanguineos, uterinos, naturales & legitimos simul. Quarto defertur successio ex ratione civili deficientibus agnatis & cognatis conjugibus *tit. unde vir & uxor.* Prioris tres ordines, de quibus *Novell. 118.* fusius agit, mittimus & convertimus ad quartum nempe successiorem conjugum.

§. II.

Quò vero successio conjugum distincte se sistat, necesse erit, sequentes casus fecernere, ex quibus patebit, ubi locum habeat successio Jure Romano & in quo puncto conveniat cum jure statuario Effurtensi Casus 1) sit successio conjugum deficientibus liberis agnatis & cognatis. 2) Concurrentibus liberis agnatis & cognatis.

§. III.

In casu primo itaque inspicendum jus Romanum de materia successiõnis conjugum cujus sedes est in *Tit. ff. unde vir & uxor L. un. Cod. unde vir & uxor Novell. 53. cap. 6. Nov. 117. c. 5. & authent. Præterea Cod. unde*

unde vir ex quibus textus primus & secundus præcipue hunc casum tangunt, in quibus statim occurrit successio conjugum deficientibus agnatis & cognatis in universa bona. Audiamus ipsa verba textuum.

- a) Ut bonorum possessio peti possit unde vir & uxor justum esse matrimonium oportet; cæterum si injultum fuerit matrimonium nequaquam bonorum possessio peti potest. Porro §. I. ut autem hæc bonorum possessio locum habeat uxorem esse oportet mortis tempore.
- b) Maritus & uxor ab intestato invicem sibi in solidum pro antiquo jure succedunt quoties deficit omnis parentum liberorumve seu propinquorum legitima vel naturalis successio, fisco excluso.

Defertur autem in casu deficientium descendantium, ascendentium & collateralium conjugibus bonorum possessio, id est, succedunt hi per indirectum. Interim hoc adhuc monendum esse putamus, quod nunquam distinguemus an sit successio civilis aut prætoriam seu bonorum possessio, quia in effectu non differunt & prætor bonorum possessorem hæredis loco in omni causa habet, hæreditatisque appellatione bonorum possessio quoque contineatur vid. *L. 117. ff. de Reg. jur. L. 138. ff. de verb. signific.* Ut vero hæc successio seu bonorum possessio obtineat requiritur legitimum matrimonium & ejus duratio tempore mortis vid. *L. un. huj. tit.*

§. IV.

Postquam vidimus quid jus Romanum sanciat in casu

B

casu

casu deficientium agnatorum & cognatorum etiam consideranda est convenientia juris statutarii Erfürthensis. Secundum statuta antiqua superstes conjux succedebat quidem non solum in mobilia sed etiam bona stante matrimonio acquisita in casu deficientium liberorum, concurrentibus vero his, electio compete-
bat superstiti an mobilia cum onere solvendi aeris alieni, an vero portionem virilem optare velit vid. *REN-
NEM. Jurispr. Rom. Germ. Membr. 11. disp. 28. Thes. 18 - 21.
MEIER Diss. de different. Statutor. Erfürth. circa jus com-
mune in cas. success. Erfürth. 1702. habita.* Sed mittimus
statuta antiqua postquam in totum abrogata sunt &
consideramus jus statutarium novum scil. Anno 1704.
promulgatum. Uti vero jus civile supponit conju-
gium legitimum ita etiam Legislator noster in *§. fin.
15. Tit. IV. von Success-Fällen* tale etiam requirit
in verb.

Deßgleichen zu observiren, daß alles was de suc-
cessionem conjugum statuiret worden, dahin zu ver-
stehen sey, wenn ein paar mit einander per bene-
dictionem sacerdotalem, sie mögen nun hierauf
einander beygelegen seyn oder nicht, ehelich ge-
trauet worden.

quamvis necesse non sit, ut copula carnalis accesserit.
Si itaque hoc requisitum adest succedit conjux conjugii
in univ. bona deficientibus descendibus, ascen-
dentibus & collateralibus per verba *§. 2. modo allegati
21. IV.*

Da nun kein dergleichen Pactum oder letzten
Willens Verordnung obhanden, und ein Mann
weder

weder Kinder noch Eltern auch kein Geschwister
 oder andere Anverwandten, sondern allein sein
 Eheweib verläßt, so ist diese dessen Erbin in so-
 lidum, welches denn auch bey dem Manne, falls
 das Weib vor ihm ohne Nachlassung einiger An-
 verwandten stirbe, statt findet.

Ex his allegatis §§. hoc modo per se patet jus Ro-
 manum in hoc casu convenire cum Statutario Erf-
 furthenfi.

§. V.

Ad secundum casum successionis conjugum, con-
 currentibus liberis, agnatis & cognatis nunc vertimur.
 Cum itaque fieri possit ut concurrat conjux superstes
 1) cum descenditibus, 2) ascenditibus 3) collatera-
 libus, 4) ascenditibus & collateralibus simul, succes-
 sio vero pro modo personarum concurrentium variet,
 ideo hi casus ab invicem secernendi erunt, ex quibus
 tota hæc materia dilucide patebit.

§. VI.

Quod attinet itaque casum specialem primum,
 quando concurrunt cum conjuge superstite descen-
 dentes, distinguit jus civile an matrimonium sit indo-
 tatum, defunctus dives & superstes inops *Nov. 53. cap.*
6. in fine avrb. Præterea *Cod. unde vir & uxor & No-*
vell. 117. cap. 5. 2) liberi concurrant prioris vel po-
 sterioris matrimonii, & sic casum hunc tali modo de-
 cidit ut nempe si tres vel pauciores liberi communes
 alteriusve matrimonii concurrant in quartam, si vero
 plures sint in virilem portionem succedant conju-

ges superstites, hac tamen restrictione adjecta, ut extantibus liberis ejusdem matrimonii successio quoad usum fructum tantum obtineat, his vero deficientibus proprietas etiam competat; verba hujus legis vero sic sonant:

Præterea si matrimonium sit absque dote conjux autem defunctus labore inopia succedat una cum liberis communibus alteriusve matrimonii in quartam si tres sint vel pauciores; quodsi plures sint in virilem portionem ut tamen ejusdem matrimonii liberis proprietatem servet, si extiterint, his vero non extantibus vel si nullos habuerit, potietur etiam dominio & imputabitur legatum in talem portionem.

Cum hac authentica coincidit *Novella 117. cap. 5.* & illa ex hac est desumpta vid. STEPHAN. *ad Novell. 118. n. 74.* differt tamen à *Novella 53. cap. 6.* in eo, quod hæc liberorum numerum non consideret & dominium non restringat.

§. VII.

Occasione hujus authenticæ quæritur an hæc successio tantum locum habeat in vidua an vero etiam in viduo? Doctores quidem dissentiunt & inter hos RITTERSHVS. *ad Nov. c. 17. n. 9.* GVDELIN. *de jure noviss. Lib. 2. c. 16. §. si cum filiis*, BARRY *de success. lib. 18. Tit. 4. in fin.* affirmativam defendunt, nos vero negativam amplectimur & dicimus quod viduus æque succedat quia Imperator ipse hanc successionem ad maritum

ritum extendit. Consentit nobiscum STRYCK. *de success. ab intest. differt.* IV. cap. 1. §. 41.

§. VIII.

Cumque porro ratio Legis in eo posita sit, ut inopia conjugis per divitias salvetur alterius Nov. 53. c. 6. in fine, & in jure non sit determinatum, quis pro divite aut inope sit habendus, id merito arbitrio prudentis judicis est relinquendum MENOCH. *de arbitrar. jud. quest. Lib. 2. cas. 65. n. 7.* STRUV. *in Syntagm. Exerc. 38. tb. 38.* RICHTER *ad avib. præteæa Cod. unde vir ux. n. 18.* STRYCK. *de success. ab intest. l. c. §. 17. §. 18.*

§. IX.

De hoc casu vero jus nostrum statutarium plane aliter disponit, nam hoc non supponit matrimonium indotatum, defunctum divitem & superstitem inopem, nec in numero liberorum differentiam quærit; Quia vero matrimonium est vel fœcundum vel infœcundum hi casus iterum discernendi sunt & sic concurrit conjux vel cum liberis ejusdem matrimonii propriis vel eum liberis prioris matrimonii tantum.

§. X.

Nunc autem decisio prioris casus in jure statutorio per se clara est, quod conjux superstes concurrens cum liberis ejusdem matrimonii succedat in portionem virilem quoad proprietatem, quoad usumfructum vero in universa bona defuncti usque ad tempus mortis si in statu viduitatis perseveret & liberi propriam œconomiam non instituant, si vero liberi separationem a patre vel matre superstite faciant & pa-

ter vel mater nuptias secundas non ineat liberis dimidia pars portionis ab intestato competentis restituenda, altera portio dimidia è contra superstiti conjugii usufruenda relinquenda, donec moriatur aut secundas nuptias contrahat, quo facto etiam altera dimidia portio liberis restituenda erit. Verba juris nostri statutarii in hoc casu nulla interpretatione egent & sic sonant:

Begiebt sichs aber, daß die Kinder mit dem überlebenden Vater oder Mutter concurriren, so soll die dem überbleibenden Ehe-Gatten aus der alten Observanz bisher competirte Option, Krafft welcher der oder dieselbige entweder die Mobilia mit Übernehmung derer Schulden oder ein Kindes-Theil erwählen und nehmen können, hinführo gänzlich aufgehoben seyn, und der überlebende Vater oder Mutter (sie seyen gleich reich oder arm) ohne Unterschied der Kinder-Anzahl mit der portione virili oder Kindes-Theil quoad proprietatem sich begnügen lassen §. 3. Tit. 4. von Success-Fällen.

Et porro §. 4. Auch soll sofort nach Ableben des Vaters oder Mutter bey obigen Fall, da Kinder vorhanden, des Verstorbenen Verlassenschaft, wo es von denen Kindern verlanget, oder sonst nöthig befunden und erachtet wird, durch 2. Deputirte von unsern Rath nebst dem Actuario obsigniret, gewisse Tutores denen hinterlassenen Kindern allein

lein ad divisionem constituitur, in deren Beyseyn hinwieder die Resignation vorgenommen, und hiernechst die ganze Massa hæreditaria unter den nachgelassenen Ehe. Gatten und Kindern aufs gleichste vertheilet, jedoch besagten Vater und Mutter, sie schreiten gleich ad secunda vota oder nicht der völlige usus fructus bis auf die Zeit, da die Kinder sich verheurathen, und keine Verpflegung mehr genießen, oder sich von ihren Eischen sonst separiren, gelassen werden.

Et tandem §. 5.

Worbey jedoch dieser Unterschied gehalten, und da der überbliebene Wittber oder Wittib in statu viduitatis ohnverruckt bleiben würde, der oder dieselbe denen eigenen mit dem verstorbenen gezeugten Kindern bey ihrer Separation und Anstellung eigener Haushaltung nur die Helffte ihrer angefallenen Erb Portion zu extradiren schuldig seyn; von der andern Helffte hingegen den usum fructum ad dies vitæ zu genießen haben solle. Da aber der überlebende Ehe. Gatte sich anderwärtig wieder verheurathete, hätte er bey Separation der Kinder voriger Ehe ihre völlige Erb Portion ihnen zuzustellen.

§. XI.

Uti vero prior casus nulli dubio subiacet, ita è contrario posterior in statutis nostris non est decisus, propterea experientia docuit variis litibus eum ansam præbuisse; Quidam enim affirmant conjugem super-

litem

item semper succedere in portionem virilem nulla
 attendenda differentia an concurrant proprii liberi cum
 defuncto geniti an vero concurrant tantum liberi prioris
 matrimonii, quidam vero hoc simpliciter negant,
 conjugique superstiti infocundo successione ex jure
 statuario denegant.

§. XII.

Antequam vero dicamus cuinam opinioni adsti-
 pulemur, ex nostro jure statuario notandum est, quod
 statuto tacente ad jus commune recurrentum. Eminentissimi enim Legislatoris mandatum expressum hac
 de re extat in verbis *Tit. 1. §. 1. Ord. Process.*

So haben auch Stadtschultheiß und Assessores
 über die Churfürstl. Constitutiones, insonderheit
 über die Gerichts-Ordnung und Statuta zu hal-
 ten, in denen übrigen andern Fällen aber, welche
 in obigen Verordnungen nicht exprimiret und
 decidiret sind, nach dem jure communi und zuför-
 derst denen Reichs-Abchieden gemäß, zu senten-
 tioniren, und sich durch widrige præjudicia fei-
 nesweges, die künfftige Casus betreffend, verleiten
 zu lassen.

Si itaque sententia negantium plane nullo alio funda-
 mento niteretur, quam quod Eminentissimus Legisla-
 tor casus in statutis non expressos secundum jus com-
 mune decidi velit, tamen huic subscribendum esse pu-
 taremus, propterea etiam in præsentiarum negantium
 castra sequimur & eam sententiam amplectimur, scil.
 conjugum superstiti jure statuario portionem virilem
 non

non competere, si concurrat cum liberis prioris matrimonii tantum & matrimonium secundum improle fuerit, sed ejusmodi conjux cum portione jure civili destinata contentus esse debeat.

§. XIII.

Ne vero ex præjudicio autoritatis negantium opinionem sequi videamur, rationes quibus fundatur ponderandæ erunt. Sic primo nobis occurrit ratio, quod statuta stricte interpretanda & nullam extensionem patiantur, sed potius ita declaranda ut minimum à jure communi discrepent. *arg. L. 1. si is qui navem ff. de exerc. act. L. quod omnes 60. ff. de just. & jur.* LV-DOLPH SCHRADER *de feud. part. 10. Sect. 20. n. 169.* MYNSING. *Decad. 15. Resp. 1. n. 13.* CARPZ. *P. III. decis. 269. n. 15. & decis. 295. n. 15* Propterea à casu ad casum & persona ad personam extendi non possunt. GOEDD. *Conf. 62. n. 162. P. 1.* GAIL. *L. 2. obs. 33.*

§. XIV.

Ex his itaque sequitur, quod dispositio juris statuarii ad casus in Statutis omissos non sit extendenda, sed decisio eorum ex jure communi petenda & hoc conveniens est menti Legislatoris expressè declaratæ. Applicetur itaque hoc ad casum nostrum, tunc apparebit, quænam sententia sit amplectenda, videlicet, ille in Statutis est omissus ergo non decisus & sic ex jure communi supplendus.

§. XV.

Nigrum non ex rubro sed potius ex nigro rubrum declarandum esse constat, & rubrum nunquam habet

C

vim

vim legis vid. MASCARD. *de prob. Vol. 3. Concl. 1291. n. 7.*
 Lex enim debet esse clara & manifesta per *L. 9. Cod. de Leg.* Quamvis itaque rubrum tituli allegati juris statuarii per se satis obscurum simpliciter de conjugibus superstitibus loquatur, tamen ejusmodi conjuges intelligendi, qui supponuntur in nigro scilicet pater & mater & sic nigrum declarare debet rubrum. vid. MENOCH. *de Pras. L. 6. pras. 1. per tot.*

§. XVI.

Liberi naturales jam vivis parentibus vocantur quasi condomini rerum paternarum, & eorum in successione potissimum habetur ratio, omnesque reliquos à successione excludunt, propterea etiam eo alloborandum, ut eis quam minimum à portione hæreditaria auferat. Cum itaque, uti jam monuimus, liberi excludant omnes alios consanguinitatis vinculo junctos, quo magis excludere debent affinitate tantum nexos; Quod quamvis non in totum accidat, tamen non debent deterioris conditionis effici per ejusmodi vitricum vel novercam concurrentem. Jam vero legislator in §. 13. juris statut. conjugii superstiti, deficientibus liberis, quartam partem hæreditatis quoad proprietatem tantum concedit, reliquas vero tres partes collateralibus & ascendentibus attribuit eique portionem virilem seu partes æquales denegat, quamvis non concurrant ejusmodi personæ privilegiatæ scil. liberi legitimi, quomodo itaque analogiæ juris conveniens erit liberis cum superstiti conjugum concurrentibus deteriorem inferre conditionem superstitemque conjugem

jugem (qui in præfenti vitricus & noverca est) ad portionem virilem admittere, qua non gavifus effe, si tantum cum ascendentibus & collateralibus concurrisset, sed potius cum quarta parte contentus esse debuisset.

§. XVII.

Porro vocabulo patris vel matris utitur Legislator in allegat. §. Per patrem vero nemo intelligitur quam naturalis. Rationis dispatitas etiam inter patrem naturalem & matrem vel vitricum & novercam per se patet, nam patri naturali ob negotium generationis major reverentia debetur, è contra vitricus & noverca pro personis odiosis habentur, jam vero à disparibus nulla conclusio obtinet.

§. XVIII.

Paulo altius vero inquirendum an casus præfens in statutis vere sit omiffus; Et hoc sine dubio affirmandum, nam solus pater & mater in jure statuario §. citato vocantur ad successionem, è contra nulla fit mentio vitrici & novercæ, hæ personæ autem respectu privignorum neque vocantur pater neque mater, gignere enim, procreare, parentes esse naturæ non juris verba sunt. *Tiraquell. L. 3. gl. in verb. suscepit liberos n. 15. Cod. de revoc. donat.* Quod vero sub voce patris aut matris non comprehendatur vitricus aut noverca ex eo patet, quod maxima differentia inter utrumque intercedat, & hoc vocabulum simpliciter positum semper patrem aut matrem naturalem tantum indiget. Sic etiam dispositio de parentibus non pertinet

ad adoptivos, sed tantum naturales, & statutum de liberis comprehendit tantum naturales, & adoptivos excludit. ENENCK. *de privil.* n. 27. RVDING. *L. 1. O. 25. n. 3.* propterea etiam, quæ in nostris statutis de patre & matre disposita sunt, neque ad novercam quæ in jure odiosa est per *L. 4. ff. de in offic. testam. Vulrej. Consil. Marpurg. Vol. 1. Conf. 29. n. 67.* & tantum abusive & fictæ mater dicitur, neque ad vitricum s. fictum patrem extendi possunt.

§. XIX.

Hæc sententia in hoc etiam magis firmatur, quod interpretatio facienda secundum naturalem verborum proprietatem *arg. L. ult. de his qui ven. et. L. 7 ff. de supell. legat* jam vero proprie vocabulum patris neminem nisi patrem denotat, & in lingua germanica vitricus & noverca non aliter intelliguntur quam per adpositionem vocis *Stief*. Præcipue vero hoc in jure singulari & exorbitanti obtinet, quod nunquam ultra genuinam verborum indolem extenditur *TABOR. in tr. de metat. c. 4. art. 3. ibes. 9. CARPZOV. P. III. dec. 225. n. 15. PHILIPP. de subbast. c. 4. Sect. 13. n. 67. & 68. MARTIN. comment. forens. ad tit. XXXIX. ord. jud. n. 57.*

§. XX.

Ex subsequentibus §. 3. & 4. etiam patet quod mens Legislatoris non fuerit, sterili conjugii superstiti i. e. vitrico aut novercæ virilem portionem concedere, quia in his disponit de usufructu competente parentibus naturalibus, quem vitricis & novercis per verba §. 10. Tit. cit.

Solte

Solte es sich begeben, daß ein Vater oder Mutter so ad secunda vota geschritten vor der Zeit stirbe, ehe die Kinder wie oben §. 4. erwehnet sich separiret, soll der Stief-Vater oder Stief-Mutter, gleich sofort ohne alles Nachsehen, ihr Vater oder Mutter Guth worzu sowohl auf der Kinder als deren Vormünder Imploration als bey dessen Ermangelung ex officio geholffen werden solle, nach derer Kinder Loß-Zettul extradiren.

denegat. Cum itaque Legislator in utroque casu plane aliter fanciat, inque §. 3. vocabulo Stief-Vater & Stief-Mutter utatur non credendum quod in §. 3. per vocabulum patris & matris etiam Stief-Vater oder Stief-Mutter intelligere voluerit.

§. XXI.

Huic nostræ sententiæ negativæ magnum pondus etiam accedit ex §. 13. juris statutar. Tit. cit. in verb.

Er habe nun während der Ehe Kinder, so vorher gestorben, gezeuget oder nicht.

Nam ex his patet, quid moverit legislatorem, patri vel matri destinare concurrentibus liberis portionem virilem, scil. si liberi ex matrimonio nati vivi & superstites, alias enim legislator non opus habuisset hos casus secernere superstitibusque conjugibus deficientibus liberis minorem portionem quam si liberi in vivis adhuc essent, assignare, & non præsumitur legislatorem magis gravare voluisse liberos concurrentibus vitricis

aut novercis hosque majori portione hæreditaria beare, quam si nulli descendentes sed tantum ascendentes & collaterales concurrissent, cum semper major ratio liberorum quam conjugum in successione habetur. Propterea etiam dicendum, legislatorem noluisse novercam aut vitricum æquiparare liberis & sanctiones Legislatorum ultra eorum propositum & intentionem interpretari non licere *L. non omnis in princ. ff. si cert. petat. L. obligationum substant. §. ult. ff. de obligat. L. nec ignorans Cod. de donat. CARPZ. P. III. decis. 270. n. 28.*

§. XXII.

Accedit tandem interpretatio usualis, scil. quod conjugibus, concurrentibus liberis prioris matrimonii tantum, portio virilis denegata fuerit. Jam vero observantia dicitur Legum interpret optima. *L. 37. ff. de Leg. propterea etiam non mutanda sunt, quæ interpretationem certam receperunt L. 23. ff. de Leg. LAUTERB. Vol. 2. disp. 77. p. 2. ref. 1. n. 15. & interpretatio usualis retinenda, non obstante legis intellectu. KLEIN-SCHMIDT Tr. de princip. jur. sect. 6. n. 41. MEY. P. 1. decis. 144. n. 17.*

§. XXIII.

Nec nos movet, nostram sententiam negativam deferere, præjudicium in causa *Börnerin* contra *Cranichfeldin*, quia per hoc lis non fuit sopita sed provocatione ad Illustr. Judicium Revisorium à viribus rei judicatæ suspensum, nulla sententia desuper lata, sed transactione finita fuit. Unum aut alterum præjudicium

cium non statim jus facit, præcipue cum nulla confirmatoria secuta, alias deterioris conditionis litigantes essent, si per sententiam quam alter in pari causa passus & ex rædilio litis per debita remedia restaurare non poterit aut voluerit, eum ab ulteriori causæ discussione detertere possit.

§. XXIV.

Ex hisce deductis itaque patet conjugem superstitem concurrentem cum liberis prioris matrimonii tantum, non gaudere portione virili sed contentum esse debere cum portione jure Romano definita.

§. XXV.

Jam nos convertimus ad casum 2. quando nimirum concurrunt cum conjugibus ascendentes. De hoc casu expressè quidem jus Romanum nihil sancit, quia vero quarta in *Novella 53. cap. 6.* simpliciter destinata & tantum in *Novell. 117. cap. 5.* concurrentibus ejusdem matrimonii liberis quoad proprietatem tantum limitata, putamus etiam quartam hanc cum proprietate concessam esse conjugibus, reliquas vero tres partes ascendentibus competere.

§. XXVI.

Me quidem non latet Doctores inter se dissentire in quæstione, an conjux superstes concurrentibus ascendentibus & collateralibus indistinctè quartam obtineat an vero numerus personarum concurrentium attendendus sit & sic conjux modo quartam modo virilem consequatur si nempe tres vel plures liberi adsint & potissi-

potissimum STRYCK. *de success. ab intest. Diff. 4. c. 1. §. 41.*
 BRVNEMANN. *Comment. Cod. ad aurb. Præterea. BER-*
 LICH. *P. 3. concl. 26. n. 30.* posteriorem sententiam de-
 fendat. Nos vero priori subscribimus, quia *in novell.*
53. cap. 6. indistincte sine numero personarum concu-
 rentium quarta destinata & *novell. 117. cap. 5.* quoad li-
 beros & in horum favorem tantum limitatio addita,
 propterea, cum in specie quoad ascendentes & collate-
 rales nihil mutatum generalitati juris veteris standum
 & sic cessante favore liberorum etiam dispositio juris
 eos concernens cessare debeat. Consentit STRUV. *Exerr.*
38. thes. 38. RITTERSH. *ad Nov. P. 7. cap. 17. n. 11.*

§. XXVII.

In hoc casu jus statutarium convenit cum jure Romano, nempe id concedit conjugibus superstitionibus si concurrunt cum ascendentibus aut collateralibus quartam portionem quoad proprietatem; hac tamen addita declaratione, quod conjux superstes, in casu non reiterati matrimonii, præter quartam etiam usufructu totius hæreditatis non privari debeat usque ad tempus mortis, si vero secundas nuptias inchoet usus fructus finiatur. Hoc tamen tali modo intelligendum, si ascendentes tempus mortis aut secundarum nuptiarum expectare vellent, nam si hoc eis non placet, ab usufructu eximitur eorum legitima, quam conjux statim post mortem defuncti conjugis eis solvere debet. Verba juris statutarii clara sunt & sic sonant:

Stirbt nun jemand, und verläßt nach sich einen Ehe-Gatten ohne Kinder an einem, nebst einem oder

oder mehr in aufsteigender Linie oder Seitwärts
 Verwandten am andern Theil, so soll der überle-
 bende Ehe Gatte (er habe nun während der Ehe
 Kinder, so vorher gestorben, gezeuget oder nicht)
 den usum fructum der ganzen hæreditæt, wenn
 er oder sie in dem Wittiben Stand verbleibet, ad
 dies vitæ, widrigenfalls bis zur anderweiten Ver-
 ehligung, quoad proprietatem aber in beyden Fäl-
 len mehr nicht als den vierdten Theil der ganzen
 Verlassenschaft zu genießen, und darüber zu di-
 sponiren haben, das übrige aber denen Unver-
 wandten verbleiben, gestalt dem hierbey gleich-
 falls ein Inventarium und Theilung post mor-
 tem defuncti vorgenommen, und da es von ge-
 dachten Unverwandten begehret wird, von dem
 Wittber oder Wittib wegen ihrer in Händen be-
 haltender und usufruirender Erb Portion gnug-
 same Caution bestellet werden soll.

Et porro §. 14. Tit. sep. cit.
 Da aber des Verstorbenen Vater oder Mutter
 mit dessen überlebenden Ehe Gatten concurrire-
 ten, und ihre Legitimam sogleich heraus verlan-
 geten, soll der Wittber oder Wittib solche ohne
 Anstand heraus zu geben, oder sich sonst mit je-
 nen zu vergleichen schuldig seyn.

§. XXXVIII.
 Tertius nunc in quæstionem venit casus, nimi-
 rum quando concurrunt cum conjugibus collaterales
 solum. Uti verò supra monuimus, quod conjugibus
 concurrentibus cum ascendentibus quarta competat,
 nullaque rationis disparitas occurrit, ita pari modo di-
 cimus

cimus, hoc casu conjux superstes succedit in quartam cum proprietate & concurrentes collaterales in reliquas 3. partes.

§. XXIX.

Hunc casum nostrum etiam non aliter decedit jus statutarium loco jam allegato nempe conjux superstes accipit quartam, collaterales vero reliquas tres partes, salvo tamen usufructu conjugibus superstitibus aut ad tempus mortis aut secundarum nuptiarum præter quartam proprietatis debito.

§. XXX.

Ultimus casus est, si concurrant cum conjugibus ascendentes & collaterales simul. Quia vero nulla differentia inter hunc & præcedentem casum intercedit, eodem modo decidendus erit, nempe quod conjux gaudeat quarta parte quoad proprietatem.

§. XXXI.

Pari modo se res habet secundum jus nostrum statutarium, nimirum quod conjugi superstiti competat quarta quoad proprietatem, reliquæ tres partes vero ascendentibus & collateralibus competant, hac tamen addita declaratione, ut concurrentibus ascendentibus eorum legitima sub tribus partibus usufruentibus non comprehendatur, sed statim extradenda, concurrentibus vero collateralibus solum, tempus usufructus præter quartam proprietatis in tota hæreditate concessi reliquarum trium partium duret vel usque ad mortem superstitis vel inchoatas nuptias secundas.

§. XXXII.

Consideratis casibus in quibus successio conjugum obtineat, restaret quidem causas referre per quas conjux

jux successione indignus fiat. Quia vero jus statutarium de hisce causis nihil disponit, & ideo illæ ex jure communi desumendæ, merito supersedemus.

§. XXXIII.

Paucis adhuc ventilanda venit quæstio: annon succedant tantum conjuges & sic omnimodo consummatio requiratur, an vero etiam sponsus & sponsa. Ut vero hæc quæstio decidi possit, necesse est, ut requisita matrimonii intueamur, & hæc Jure Romano ceteris paribus nullæ aliæ sunt quam consensus. Si itaque hoc jus nihil aliud requirit quam consensum purum & perfectum, hicque consensus in sponsalibus de præsentis adfit, sequitur quod sponsus & sponsa pro conjugibus habendi & ideo eis successio non deneganda. vid. STRYCK. *de success. ab int. diff. 4. c. 1. §. 8. C. 43.* Jure statutario vero nostro ad matrimonium non sufficit nudus consensus sed requiritur expressè benedictio sacerdotalis, propterea sequitur, sponsum aut sponsam sub voce conjugis non contineri & ob hanc causam nullum commodum successionis sperare posse.

§. XXXIV.

Hæc sunt quæ de differentiis juris Romani & Statutarii Erfurthenfis in materia successionis conjugum differere destinavimus. Temporis penuria prohibuit in hac materia omnes ambages, quamvis dignitas uberiorem discussionem postulasset. Lectorem benevolum itaque rogamus ut conatus nostros æquanimitè suscipiat & aliquando, Deo dante, solidiorem tractationem à nobis expectet.

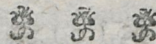
* * * * *

Wieso fällt der Spruch der alt-begrauten Zeiten:
 Daß auch nicht Hercules mit zweyen könnte streiten.
 Das Vätgen wendet sich, da Du, Geehrter Freund
 Dich auf den Kampf Was stellst: Wer hätte dies gemeint?
 Denn wenn Du disputirst, heißt Du Herr Doctorende;
 Und wechselst auch zugleich mit Deinem ledigen Stande
 Der Ehe festes Band. Du zeigst zugleich daran,
 Daß man auch oftmahls zwey Herren dienen kan.
 Ich wünsche Glück dartzu, des Himmels reicher Segen
 Begleite Deinen Stand, als wie ein fruchtter Regen.
 Das grün belaubte Feld: ja Deines Glückes Schein
 Der müsse iederzeit im vollen Lichte seyn.

Hiermit wollte dem Hochgeehrtesten Herrn Neo-Do-
 ctori, als seinem werthgeschätzten Herrn Schwager,
 seine Ergebenheit glückwünschend bezeigen
 Dessen ergebenen Diener und Schwager
 J. G. A. Fabricius, D.

Du zeigst, geehrter Freund, wie Ehegatten erben,
 Wenn Kinder da, und wenn sie ohne Kinder sterben:
 Dieß Zeugniß zeugt zugleich von Deiner Fähigkeit,
 Deswegen Themis Dir so Huth als Mantel deut.
 Laß denn von ihrer Hand Dir Schlaf und Schultern zieren,
 Du wirst deswegen nicht des Schakes Gunst verlieren,
 Ob Du gleich neben Ihr noch eine Liebste hast,
 Weil diese nur das Haupt, und Sie das Herze faßt.
 Ich wünsche tausend Glück, beglückter Freund, zu beyden:
 Zu Deinem Doctor-Huth, und Deinen Hochzeit-Freuden,
 Der Himmel segne Dich mit Wohlfahrt und Gedeohn,
 Damit Dein Erbtheil noch mag lang verschoben seyn.

Dieses wenige wollte glückwünschend beyfügen
 Heinrich Ernst Seebach,
 Adu. Ren. Minist. Brak. Ordin.

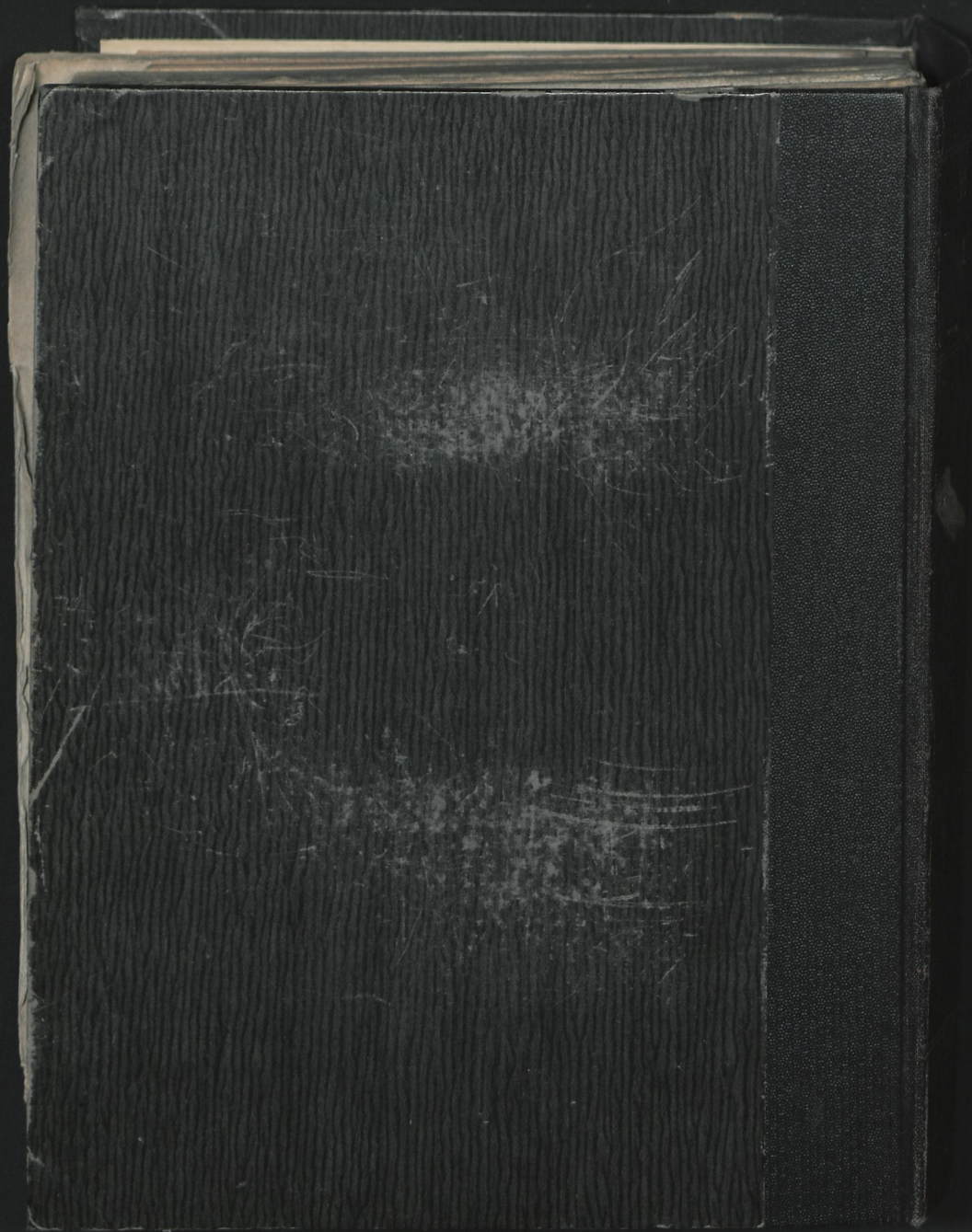

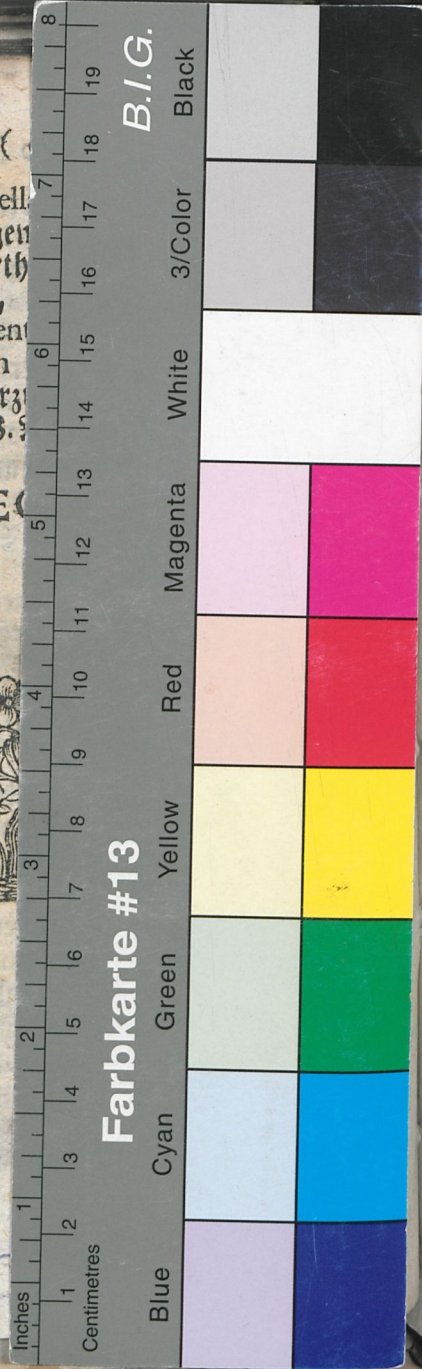
ERfurt, Diss., 1742/44

ULB Halle 3
005 355 400

W078

174-319
DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,

21

DE

CON- ET DISCONVE-
NIENTIA JURIS ROMANI ET
STATVTARII ERFFVRTENSIS
IN MATERIA SVCCESIONIS
CONJVGVM AB IN-
TESTATO,

58

QVAM
SVB AVSPICIIIS DIVINIS

AC

AVTHORITATE ET CONSENSV
ILLVSTRIS JCTORVM ORDINIS

IN ALMA ET PERANTIQVA HIERANA,

SVB PRÆSIDIO

RECTORIS VNIVERSITATIS MAGNIFICI,
PRÆNOBILIS ET CONSVLTISSIMI VIRI,

DN. CONR. WILH. STRECKER,

JCTI, EMINENTISSIMI AC CELSISSIMI PRINCIPIS ELECT. MOGVNT. CONSIL.
REGIMINIS, JURID. FACVLT. ET JVD. ELECT. PROVINC. ASSESS. SENIOR. COD.
PROF. PVBL. ORD. CIVIT. STND. ET CONSVLIS PRIMARIJ, NEC NON PRÆ-
LAVDATE FACVLT. JURID. H. T. DECANI,

PRO GRADV DOCTORALI
EIDEMQVE ANNEXIS PRIVILEGIIS ET HONORIBVS
RITE CAPESSENDIS,

PVBLICO ET MODESTO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT
AVTOR ET RESPONDENS

CASPARVS HENRICVS RVDOLPHI,
ERFFVRTHENSIS,

IN AUDITORIO JURIDICO COLLEGII MAJORIS,
D. XX. JVLII MDCCXLIII. HOR. CONSVET.

ERFORDIÆ, Stanno HERINGIANO, Acad. Typogr.